

БУЛІНГ:
ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ

Керівник закладу освіти

забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:

(ст. 26 ЗУ «Про освіту»)

- ▶ **розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти** (з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді);
- ▶ **розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;**
- ▶ **забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);**
- ▶ **повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;**
- ▶ здійснює інші повноваження, передбачені законом та установчими документами закладу освіти.

У закладі освіти мають бути розроблені та оприлюднені :

(ст. 30 ЗУ «Про освіту»)

- **Правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;**
- **План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню);**
- **Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу в закладі освіти;**
- **Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАКАЗ

28.12.2019

м. Київ

N 1646

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
03 лютого 2020 р. за N 111/34394

**Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та
застосування заходів виховного впливу в закладах освіти**

....

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити такі, що додаються:

- 1) **Порядок реагування на випадки булінгу (цькування);**
- 2) **Порядок застосування заходів виховного впливу.**

....

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

ПОРЯДОК реагування на випадки булінгу (цькування):

- **Механізм реагування** на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти всіх типів і форм власності, крім тих, які забезпечують здобуття освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти;
- **Прояви, які можуть бути підставами для підозри в наявності булінгу** учасника освітнього процесу;
- **Належність до булінгу випадків, які відбуваються** безпосередньо в приміщенні закладу освіти та прилеглих територіях та/або за межами закладу освіти під час передбачених програмою чи організованих за згодою керівника, в тому числі дорогою до/із закладу;
- **Ознаки булінгу та форми прояву;**
- **Суб'єкти реагування на випадки булінгу в закладах освіти:** *служба освітнього омбудсмена; служби у справах дітей; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; органи місцевого самоврядування; керівники та інші працівники закладів освіти; засновник (засновники) закладів освіти або уповноважений ним (ними) орган; територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.*
- **Порядок подання заяв або повідомлень про випадки булінгу в закладі освіти;**
- **Склад комісії, права та обов'язки її членів;**
- **Порядок роботи комісії;**
- **Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти;**
- **Форма протоколу засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)**

ПОРЯДОК реагування на випадки булінгу (цькування):

Обов'язки працівників закладу освіти у разі виявлення булінгу:

- вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
- за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;
- повідомити керівника закладу освіти та принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

Дії керівника закладу освіти

у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- ❑ невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);
- ❑ за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- ❑ повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;
- ❑ повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;
- ❑ скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття 173-4 КУпАП

Булінг (цькування) - діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу

Порушення	Вік	Хто несе відповідальність	Розмір штрафу	Громадські роботи
Булінг дітьми	До 14	Батьки, усиновлювачі, опікуни	850-1700 або	20-40 годин
	14-16	Батьки, усиновлювачі, опікуни	850-1700 або	20-40 годин
	16-18	Діти особисто	850-1700 або	20-40 годин
Булінг «дорослими»	Понад 16	особисто	850-1700 або	20-40 годин
Повторний або груповий булінг	14-16	Батьки усиновлювачі, опікуни	1700-3400 або	40-60 годин
	Понад 16	Особисто	1700-3400 або	40-60 годин
Приховування булінгу		Керівник закладу освіти	850-1700 або	Виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням 20% заробітку

ЦИВІЛЬНО – ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

- ▶ Відшкодування матеріальної шкоди на загальних підставах (ст.ст.22, 1166 ЦКУ);
- ▶ Відшкодування моральної шкоди (ст. 23, 1167 ЦКУ);
- ▶ Відшкодування шкоди, завданою працівником під час виконання службових обов'язків (ст. 1172 ЦКУ);
- ▶ Право зворотної вимоги (регресу) до винної особи (ст. 1191 ЦКУ);
- ▶ Захист честі, гідності, ділової репутації (спростування недостовірної інформації)(ст.ст.277, 297, 299 ЦКУ)

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ:

- ✓ Стягнення за порушення трудової дисципліни (ст. 147 КЗпП України)
 - 1) догана;
 - 2) звільнення.
- ✓ Звільнення у разі:
 - виявленої невідповідності займаній посаді внаслідок недостатньої кваліфікації (п. 2 ч. 1 ст. 40 КЗпП);
 - вчинення аморального проступку, несумісного з продовженням роботи (п.3 ст.41 КЗпП)

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Злочини проти життя та здоров'я особи за ККУ:

- ▶• доведення до самогубства (ст. 120);
- ▶• погроза вбивством (ст. 129);
- ▶• тілесне ушкодження (ст. 121, 122, 123, 124, 125 і 128);
- ▶• побої і мордування (ст. 126);
- ▶• катування (ст. 127).

Документування фактів цькування – основа притягнення до відповідальності:

- ▶ заява/повідомлення батьків про цькування дитини;
- ▶ інформаційне повідомлення керівника школи про виявлений булінг;
- ▶ доповідна записка класного наставника чи іншого вчителя про факт цькування;
- ▶ комісійний акт педагогічних працівників, психолога та медичного працівника закладу освіти про обставини та наслідки події;
- ▶ записи в щоденнику про неодноразовість конфліктів за участі дитини, запрошення батьків на бесіду до школи;
- ▶ характеристика учасників процесу за місцем навчання та та/або проживання;
- ▶ пояснення особи, яку притягують до відповідальності;
- ▶ пояснення потерпілого ;
- ▶ пояснення свідків;
- ▶ пояснення батьків, вчителів, інших осіб;
- ▶ речові докази у вигляді зіпсованих особистих речей постраждалого;
- ▶ матеріали листування, в тому числі – переписки в соціальних мережах, відео-матеріали, на яких зафіксовано процес цькування;
- ▶ інші письмові документи щодо факту цькування;
- медична документація;
- висновок експерта (якщо в результаті вчинення правопорушення була завдана фізична чи психологічна шкода);
- ✓ протокол про адміністративне правопорушення;
- ✓ протоколи допиту правопорушника, потерпілого, свідків.